

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ
BAKİ DÖVLƏT UNİVERSİTETİ**

Sosial elmlər və psixologiya

Fakültəsinin Elmi Şurasının

2 oktyabr 1 saylı iclasında təsdiq edilmişdir _____ prof.H.Ə.Əlizadə

FƏLSƏFƏ DOKTORLUĞU ÜZRƏ

DOKTORANTURA PİLLƏSİ ÜÇÜN

***6313.01- SOSIAL STRUKTUR, SOSIAL İNSTİTUTLAR
VƏ PROSESLƏR***

kursundan

PROQRAM

Tərtib edənlər:

prof. İzzət Əşraf oğlu Rüstəmov

dos. Məmmədova Rəna Oktaedr qızı

Bakı – 2012

MÖVZU 1. Sosial strukturların sosiologiyası kursunun predmeti

Sosial strukturların sosiologiyasının predmeti. Sosial qrupların, institutların və onlar arasında olan münasibətlərin cəmi. Sosial struktur anlayışı. Sosial strukturun sosioloji təhlili. Sosial struktur cəmiyyətin daxili quruluşu kimi. Sosial strukturun ölçmələri. Makrostruktur və mikrostruktur. Sosial strukturun əsas elementləri. Müasir Azərbaycan cəmiyyətinin sosial strukturu. Azərbaycanda sosial strukturun dəyişilməsinə təsir edən amillər.

1. Sosial strukturlar anlayışının mahiyyəti
2. Sosial strukturların sosiologiyası xüsusi sosioloji nəzəriyyə kimi
3. Sosial struktur cəmiyyətin daxili quruluşu kimi
4. Sosial strukturların əsas elementləri
5. Müasir Azərbaycan cəmiyyətinin sosial strukturu

MÖVZU 2. Sosial strukturların sosiologiyasının öyrənilməsinin əsas cərəyanları

Ümummetodoloji səviyyədə sosial strukturun öyrənilməsinin cərəyanları. Sosial strukturun öyrənilməsinə sinfi yanaşma. Funksional məktəb. Devis və Murun sosioloji irsi. R. Darendorfun sosial struktur haqqında sosioloji ideyaları. P. Blaunun təklif etdiyi sosial strukturun parametrlər sxemi. Pyer Burdyenin sosial struktur haqqında ideyaları. İkili strukturlaşma, sosial məkanın ikitərəfliliyi. Sosial strukturun pozisiyaları və dispozişiyaları. Qabitus anlayışı. E.Qiddensin sosial struktur haqqında düşüncələri. Sosial struktur haqqında müasir fikirlər (Şepanskiy və b.)

6. Sosial strukturun öyrənilməsinə sinfi yanaşma
7. Sosial strukturun öyrənilməsində funksional məktəbin rolu
8. R. Darendorfun sosial struktur haqqında sosioloji ideyaları
9. Pyer Burdyenin sosial struktur haqqında ideyaları
10. Qabitus anlayışı
11. E.Qiddensin sosial struktur haqqında düşüncələri

12.Sosial struktur haqqında müasir ideyalar

MÖVZU 3. Sosial qruplar

İctimai quruluşun mikro-, mezo- və makro səviyyələri. Sosial qrupun ümumsosiooloji anlayışı. Kiçik sosial qruplar. Kiçik sosial qrupların növləri. Sosial qrupların yaranmasının əsasını təşkil edən əlamətlər. Formal və qeyriformal sosial qruplar. İlkin və ikinci dərəcəli sosial qruplar. Instrumental və ekspressiv sosial qruplar. Referent qruplar, autqruplar və intqruplar. Sadə və mürəkkəb sosial qruplar. Kvaziqruplar. Auditoriya, izdiham, sosial dairələr. Müasir cəmiyyətdə marginallaşma prosesləri və bu proseslərin nəticələri.

13.Sosial qrupun ümumsosiooloji anlayışı

14.Kiçik sosial qruplar

15.Kiçik sosial qrupların növləri

16.Formal və qeyriformal sosial qruplar

17.Referent qruplar, autqruplar və intqruplar

18.Kvaziqruplar

19.Müasir cəmiyyətdə marginallaşma prosesləri

MÖVZU 4. Siniflər cəmiyyətin strukturunu təşkil edən element kimi

Siniflər iri sosial qruplar kimi. Siniflərin geniş və dar mənası. Əsas sinifyaradan əlamətlər. Elita gələcək rəhbər sinifin ilkin vəziyyəti kimi. Cəmiyyətin sinfi stratifikasiyası. Orta sinif. Sosial sinif anlayışı. Sinfi münasibətlərin qütbləşməsi. Müasir Azərbaycan cəmiyyətinin sinfi strukturu.

20.Siniflər iri sosial qruplar kimi

21.Əsas sinifyaradan əlamətlər

22.Cəmiyyətin sinfi stratifikasiyası

23.Orta sinif

24.Müasir Azərbaycan cəmiyyətinin sinfi strukturu

MÖVZU 5 İcmalar cəmiyyətin strukturunu təşkil edən element kimi

İcmanın əsas tərifləri. Psixoloji əlaqə, maraqların üst-üstə düşməsi insanları birləşdirən amil kimi. İnsanları icmalara birləşdirən ərazi amili. İcmaların təsnifatı. Alman alimi F.Tönnisin sosioloji irsi və “Hemaynşaft”, “Hezelşaft” anlayışları. İcmaların sosioloji aspektləri. İcmalarda seqreqasiya prosesləri. Qiperseqreqasiya, reseqreqasiya, aparteid. Qloballaşma və bəşəriyyətin davranış normaları. Region sosial-ərazi fenomen kimi. Region sintezləşdirən amil kimi. Regionun sosial-mədəni sabitliyi. Regionun tarixi-mədəni məkanı. Regionallaşma. Qlokallaşma. Regionun sosioloji interpretasiyası.

25.İcma anlayışı

26.F.Tönnisin sosioloji irsi və “Hemaynşaft”, “Hezelşaft” anlayışları

27.İcmaların sosioloji aspektləri

28.İcmalarda seqreqasiya prosesləri

29.Region sosial-ərazi fenomen kimi

30.Regionallaşma və qlokallaşma

31.Regionun sosioloji interpretasiyası

MÖVZU 6 .Sosial bərabərsizlik

Fərdlərin və qrupların sosial pozisiyaları. Sosial bərabərsizlik ayrı-ayrı fərdlərin və sosial qrupların vəziyyətinin xüsusiyyəti kimi. Sınıfı və sosial bərabərsizlik. Sosial bərabərsizliyin mahiyyəti. M. Veber sosial bərabərsizlik haqqında. Sosial bərabərsizliyi müəyyənləşdirən baza şərtləri.

32.Sosial bərabərsizlik anlayışının mahiyyəti

33. Sınıfı və sosial bərabərsizlik

34. Sosial bərabərsizliyi müəyyənləşdirən baza şərtləri

35.Sosial bərabərsizlik ayrı-ayrı fərdlərin və sosial qrupların vəziyyətinin xüsusiyyəti kimi

MÖVZU 7. Sosial mobillik

Sosial strukturun iyerarxik təşkil olunmuş elementləri arasında fərdlərin hərəkəti. Nəsilrarası və nəsildaxili sosial mobillik. Şaquli və üfiqi sosial mobillik. Sosial mobilliyin amilləri. Sosial mobilliyin tədqiqi sahəsində elmi əsərlər. Şaquli mobilliyin intensivliyi və ümumiliyi. Şaquli mobilliyin kanalları. Şaquli mobillik prosesini tənzimləyən mexanizm.

36.Sosial mobillik anlayışının mahiyyəti

37.Sosial mobilliyinin növləri

38.Şaquli və üfiqi sosial mobillik

39.Sosial mobilliyin amilləri

40.Şaquli mobilliyin intensivliyi və ümumiliyi

MÖVZU 8. Sosial stratifikasiya

Sosial struktur, sosial tərkib, sosial stratifikasiya sosial strukturların sosiologiyasının fundamental anlayışları kimi. Cəmiyyətdə iqtisadi, siyasi, professional differensasiyanın səbəbləri. Sosial stratifikasiyanın kəmiyyət və keyfiyyət aspektləri. Sosial stratlar. Sosial stratlara mənsubiyyətin obyektiv və subyektiv göstəriciləri. Sosial stratifikasiyanın əsas formaları. İqtisadi, siyasi, professional stratifikasiya. Sosial stratifikasiyanın fluktuasiyaları. Gender sosial stratifikasiyanın nümunəsi kimi. Cəmiyyətdə gender fərqləri. Gender fərqlərinin tarixi kökləri.

41.Sosial stratifikasiya sosial strukturların sosiologiyasının fundamental anlayışı kimi

42.Cəmiyyətdə iqtisadi, siyasi, professional differensasiyanın səbəbləri

43.Sosial stratlar

44.Sosial stratifikasiyanın əsas formaları

45.İqtisadi, siyasi, professional stratifikasiya

46.Gender sosial stratifikasiyanın nümunəsi kimi

MÖVZU 9. Sosial sistemlər və proseslər

Sosial sistem anlayışı. Sosial sistem və sosial münasibətlərin mahiyyəti, təbiəti, yaranma tarixi. Sosial sistemi şərtləndirən meyarlar. Sosial münasibətlər şəbəkəsində münaqişələrin təbiəti, tipləri və inkişaf dinamikası. Sosial proseslərin mahiyyəti. Sosial proses sosial hadisənin yaranması, inkişafı və sonunu özündə birləşdirən anlayış kimi. Sosial proseslərin proqnozlaşdırılması.

47.Sosial sistem anlayışı

48.Sosial sistemi şərtləndirən meyarlar

49.Sosial proseslərin mahiyyəti

50.Sosial proseslərin proqnozlaşdırılması

Ədəbiyyat siyahısı

1. Qolenkova Z.T., Akuliç M.M., Kuznetsov V.N. Ümumi sosiologiya. Dərs vəsaiti. Tərcümə edən fəlsəfə elmləri doktoru, professor İzzət Rüstəmov. Bakı, Diplomat, 2007, 492 s.
2. Sosiologiya. Ali məktəblər üçün dərslik. Redaktor dosent Vahidov F.Q. Bakı, "Təknur", 2005, 296 s.
3. Hacıyev O. Orta sinif: formalaşması, inkişafı, perspektivləri. Bakı Universitetinin Xəbərləri. Sosial-siyasi elmlər seriyası. 2009, № 1
4. Байыр-Ол М.С. Уникальный опыт вертикальной мобильности. Социологические исследования. 2010, №2
5. Батуренко С.А. Исследования андеркласса в современном российском обществе: основные методологические подходы. Вестник Московского Университета. Серия 18 Социология и политология. 2011, № 1
6. Беленький В.Х. К вопросу об идеологии рабочего класса. Социологические исследования. 2008, №11
7. Великий П.П. Неотходничество или лишние люди современной деревни. Социологические исследования. 2010, №9
8. Видоевич З. Социальное неравенство, демократия и развитие. Социологические исследования. 2010, №2
9. Голубев В.С. Структурная энергия жизни, человеческий капитал и факторы здоровья. Общественные науки и современность. 2011, № 2
10. Горбатов Д.С. Сплетничанье как элемент межгруппового общения. Социологические исследования. 2009, №1

11. Кармадонов О.В. Социальная стратификация в дискурсивно-символическом аспекте. Социологические исследования. 2010, №6
12. Лапин Н.И. Новые проблемы исследований региональных сообществ. Социологические исследования. 2010, №7
13. Люблинский В.В. «Островки социализма» в океане рыночного хозяйства. Социологические исследования. 2010, №8
14. Макаренко Е.И. Социальная база технической интеллигенции в условиях кризиса. Социологические исследования. 2010, №10
15. Мамедова Р.О. Основные тенденции изменения социальной структуры Азербайджанской Республики (конец 80-х - 90-е годы). Диссертация на соискание ученой степени кандидата философских наук. Баку, 2000
16. Мамедова Р.О. Предприниматели как новая социальная группа. Материалы республиканской научной конференции аспирантов и молодых исследователей. 11-12 февраля 1998, 2-я часть. Баку, 1998
17. Московская А.А. Профессионализация менеджмента: цели, барьеры, перспективы. Социологические исследования. 2011, №7
18. Осипова Д. Неформальные аспекты, практики воспроизводства гендерной стратификации. Власть. 2010, № 11
19. Перюнова А.В. Современная модель социальных изменений. Опыт экспликации. Социологические исследования. 2011, №2
20. Полтавская Е.И. Опонятии «социальный институт». Социологические исследования. 2009, №3
21. Попова И.П., Темницкий А.Л. Интеллектуально-профессиональный потенциал: к проблеме структурных изменений. Социологические исследования. 2011, №1
22. Попкова Л.Н., Тартаковская И.Н. Профессиональные стратегии менеджеров среднего звена (гендерный аспект). Социологические исследования. 2011, №7
23. Сибирева М.Ю. Влияние мегаполиса на социализацию ребенка. Социологические исследования. 2010, №7
24. Староверов В.И. Раскрестьянивание: социолого-политологический анализ. Социологические исследования 2010, №4
25. Хейнер Н., Эш Э. Сообщество заключенных как социальная группа. Социологические исследования. 2009, №3
26. Хелемаэ Е., Веэрманн Р. Восприятие социальной стратификации в Эстонии. Социологические исследования. 2010, №7
27. Широкалова Г.С., Дерябина О.Н. Специалисты для села и село для специалистов. Социологические исследования. 2010, №9